

Omgivningspåverkansrapporten 2018

Kommuner och hantering av omgivningspåverkan

BERGSÄKER
VÄRDEN SOM TRYGGAR

Inledning

FN och stadsplanerare världen över talar om förtätning som en viktig lösning för att skapa attraktiva och hållbara städer. Även i Sverige är urbaniseringstakten fortsatt hög och det byggs allt tätare, speciellt i våra stora städer.

Men ett ökat byggande på platser där många människor bor och verkar innebär stora utmaningar för byggherrarna som är yttersta ansvariga för eventuell omgivningspåverkan. Dessvärre finns en risk att arbetet med hanteringen av omgivningspåverkan faller mellan stolarna då detta uppdrag tenderar att bollas mellan olika aktörer. Enligt lag har alla parter i ett byggprojekt ett solidariskt ansvar för omgivningshanteringen. Detta är i teorin en bra lösning men risken är samtidigt stor att ingen känner sig riktigt utpekad att ta ansvar.

Inte desto mindre är det viktigt att någon visar framfötterna i fråga om att ta ledningen och påverka branschen.

Chefer på bygglovsavdelningar har deltagit i en undersökning

Under sommaren 2018 har Bergsäker AB därför genomfört en undersökning för att ta reda på hur kommunerna arbetar för att minimera riskerna för omgivningen i samband med byggprojekt. Chefer på bygglovsavdelningar runt om i landet har svarat på frågor om byggande och omgivningspåverkan.

Svaren ger en entydig bild av att det finns ett stort behov av att hantera omgivningen när Sverige på många platser växer och förtätas i snabb takt.

Årliga undersökningar sedan 2015

Tidigare år har Bergsäker gjort undersökningar där man frågat både allmänheten och byggbranschen hur de ser på hanteringen av omgivningspåverkan i samband med byggprojekt. Svaren från undersökningarna styrker bilden av att behovet av en välplanerad hantering av omgivningspåverkan ökar, både bland branschens alla aktörer men även från tredje man.

En undersökning bland privatpersoner i Stockholm, Göteborg och Malmö som gjordes 2015 visade att fyra av tio faktiskt känner oro när det byggs i deras närhet och att många av dessa tycker att informationen är bristfällig. I senare undersökningar svarar både byggherrar och beslutsfattare på byggföretag dessutom att riskerna för omgivningen sannolikt ökar i takt med ett ökat byggande och en fortsatt förtätning, vilket kommer att kräva en bättre hantering av omgivningen.

Kommunerna, som bland annat beslutar om bygglov, detaljplaner och översiktsplaner, kan naturligtvis göra en stor skillnad. Genom myndighetsbeslut och kontroll kan kommunen verka för en professionell hantering av omgivningspåverkan.

Det finns stora vinster med att arbeta med hantering av omgivningspåverkan. Genom att kommunen tar ledningen och ser till att frågor som rör omgivningspåverkan får sin givna plats i projekten, minskar riskerna för klagomål eller negativ miljöpåverkan som kan leda till förseningar eller avbrott.

Undersökningsmetod

Undersökningen gjordes via en webbenkät under sommaren 2018. 90 chefer på slumpmässigt utvalda bygglovsavdelningar blev personligt kontaktade och uppmanades att göra undersökningen. Totalt svarade 42 stycken vilket innebär en svarsfrekvens på 47 %.

Sammanfattning av resultat

Fortsatt ökat byggande, tätare städer och högre krav på kommunerna att hantera frågor som rör omgivningspåverkan. Det är några av slutsatserna som kan dras efter att ett 40-tal chefer på bygglovsavdelningar runt om i landet svarat frågor om byggande och omgivningspåverkan. Men trots detta är det långt ifrån självklart att kommunerna ställer krav på riskanalyser eller att mäta och hantera vibrationer och buller.

✓ **Förväntad byggtakt**

De som svarat ser fortsatt optimistiskt på byggtakten i sin kommun. Fler än åtta av tio (85%) tror på ett ökat byggande under de närmaste fem åren. Nästan alla (90%) svarar att de tror att centralorten kommer att fortsätta förtätas. Att växa genom förtätning är också mest populärt, om respondenterna själva får välja mellan "högre", "bredare" eller "tätare".

✓ **Risker för omgivningspåverkan**

Fler än nio av tio svarar att de "instämmer" (41%) eller "instämmer delvis" (54%) med påstående att riskerna för negativ påverkan på omgivningen kommer att öka i samband med ett ökat byggande. Den stora majoriteteten svarar också att de tror att det i framtiden blir allt viktigare för kommunen att hantera omgivningspåverkan, inte minst informationsgivningen är viktig.

✓ **Kommunerna och krav på hantering av omgivningspåverkan**

Trots att många uppger att klagomålen ökar och att kommunerna räknar med att det blir allt viktigare att arbeta med omgivningspåverkan, är det långt ifrån självklart att kommunen ställer krav på att frågor kopplade till detta område tas upp i kontrollprogrammet. Bara en av fyra (26%) gör det, men bara om det gäller "större projekt". Lika många (26%) ställer dock aldrig sådana krav.

✓ **Krav på riskanalys innan byggstart**

När det gäller de viktiga riskanalyserna uppger tre av tio (31%) att de inte ställs några krav på byggherrarna att ta fram en riskanalys för omgivningspåverkan innan byggstart. Knappt hälften (46%) uppger dock att de ställer sådana krav bara i samband med vissa projekt när det bedömer det vara extra lämpligt. Fler än tre av tio (34%) respondenter uppger dock att riskanalyser för omgivningspåverkan är något som de inte är vana att arbeta med.

✓ **Krav på mätning och hantering av vibrationer och buller**

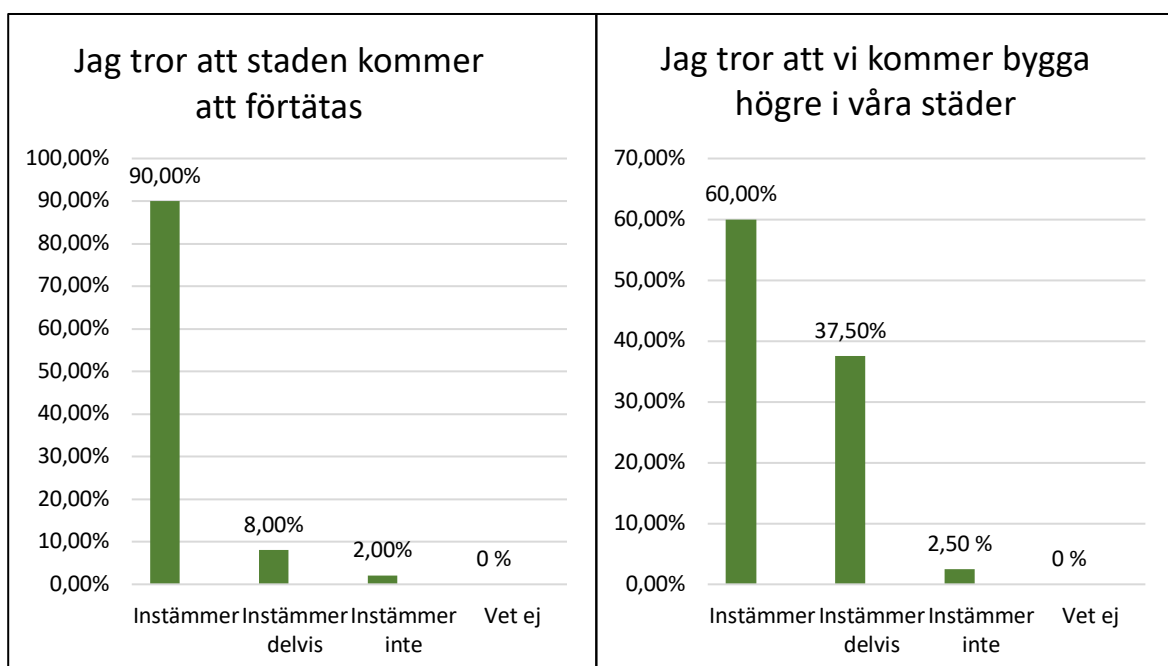
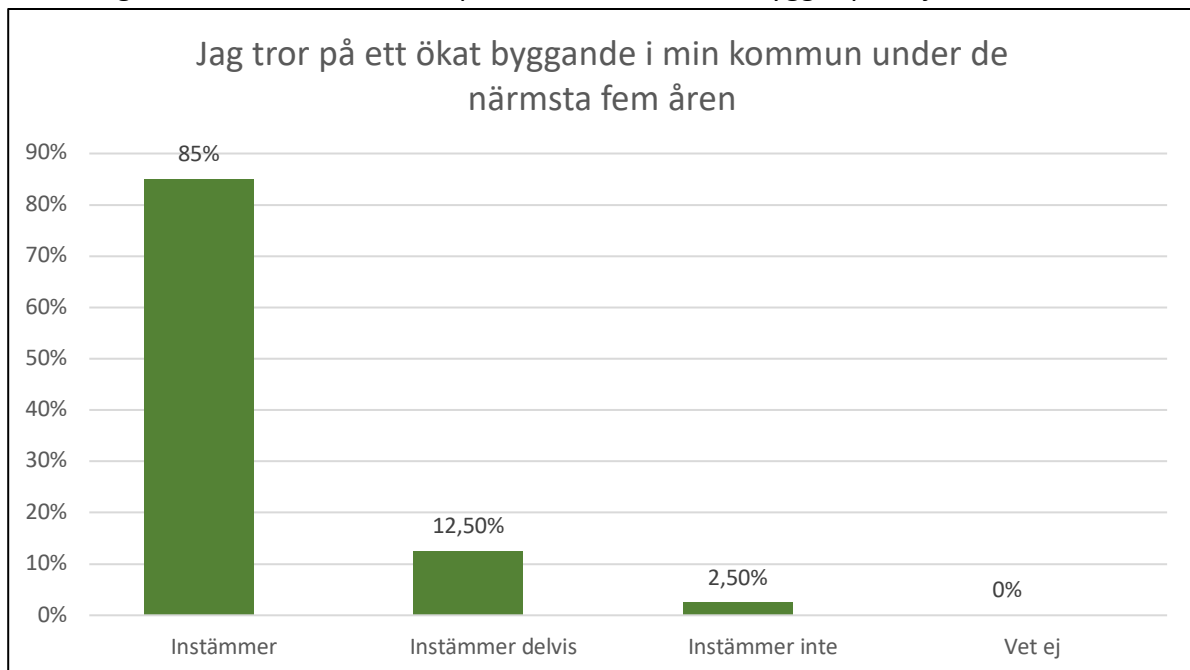
Vibrationer och buller från byggen är en vanlig orsak till klagomål, irritation och oro som kan käppar i hjulet för många byggprojekt. Bara drygt två av tio (24%) kommuner har dock som krav att mätning och hantering av buller och vibrationer ska ingå i kontrollplanen.

Resultat

Förväntad byggtakt

Ökat byggande och förtätning

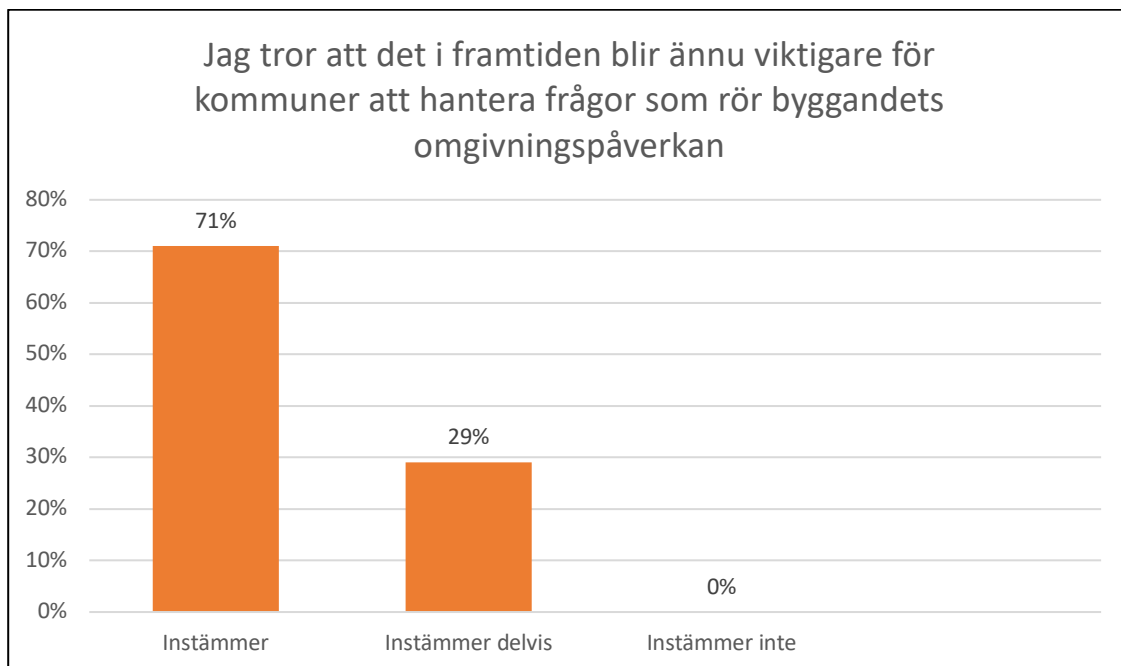
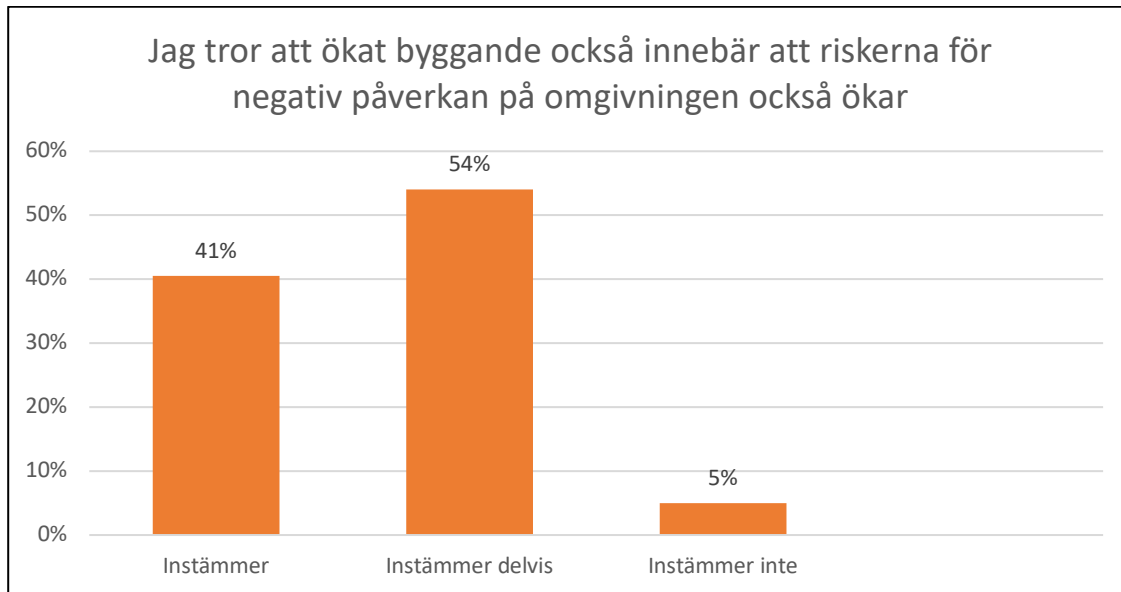
Hela 85 % av respondenterna tror att byggandet kommer att öka de kommande fem åren. Dessutom svarade majoriteten, 90 %, att de tror att det ökande byggandet kommer att visa sig genom en förtätning av städerna. Framtidsutsikten är med andra ord tätare städer enligt de tillfrågade, även om en del tror på att det kommer att byggas på höjden.

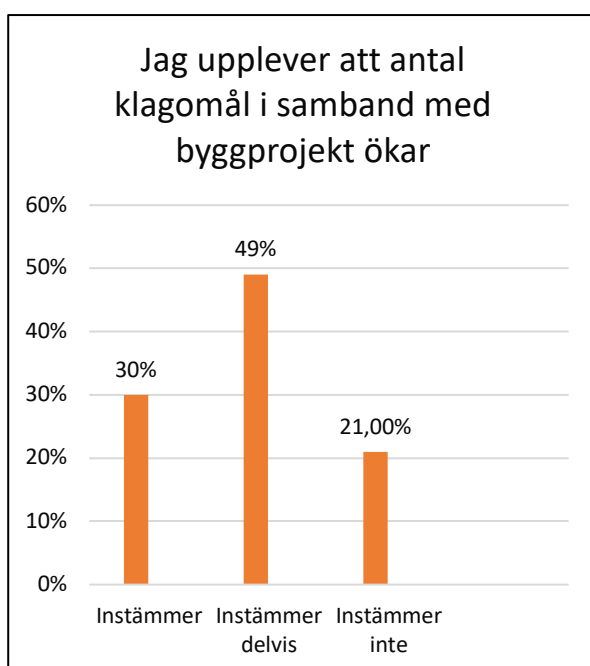
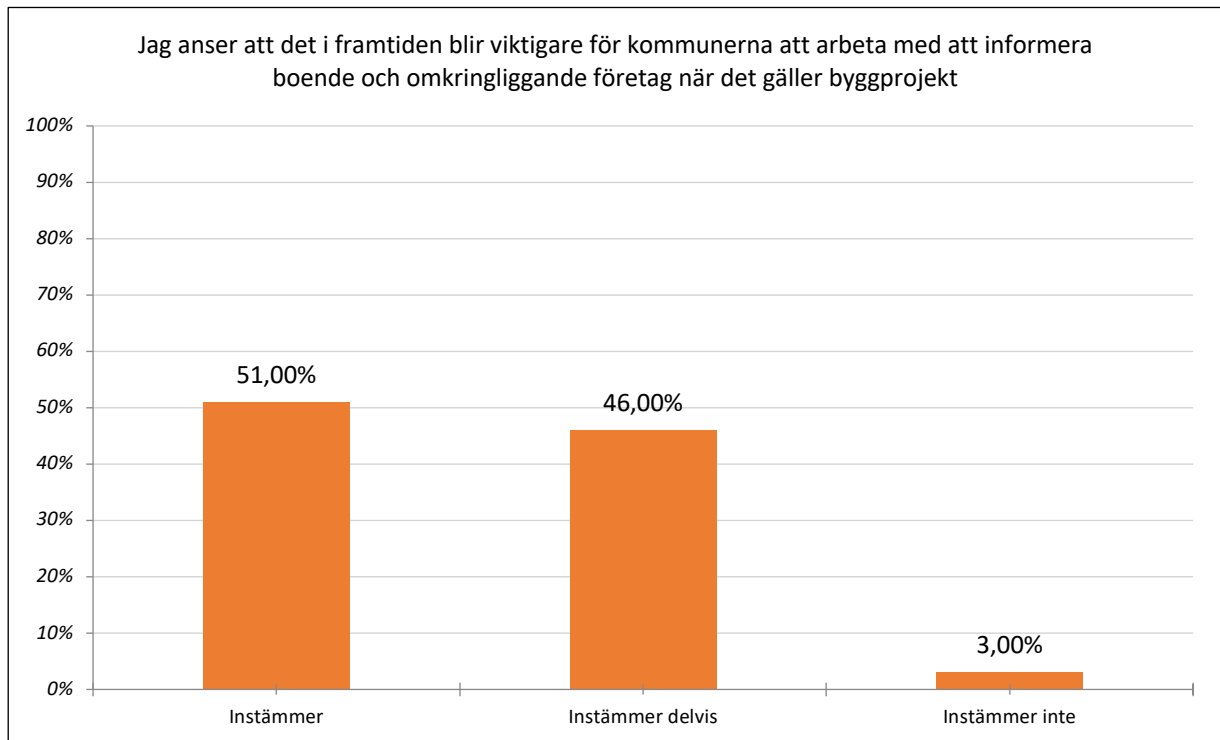
Risker för omgivningspåverkan

Majoriteten av respondenterna, 95 %, tror att ett ökat byggande också innebär ökade risker för negativ omgivningspåverkan. Med omgivningspåverkan menar vi hur omgivningen påverkas av byggandet. Det handlar alltså om fysisk påverkan av omgivningen, exempelvis på omkringliggande fastigheter och mark i samband med grundläggningsarbeten.

Så många som sju av tio (71 %) tror att det i framtiden kommer att bli ännu viktigare för kommuner att hantera frågor som rör byggandets omgivningspåverkan.

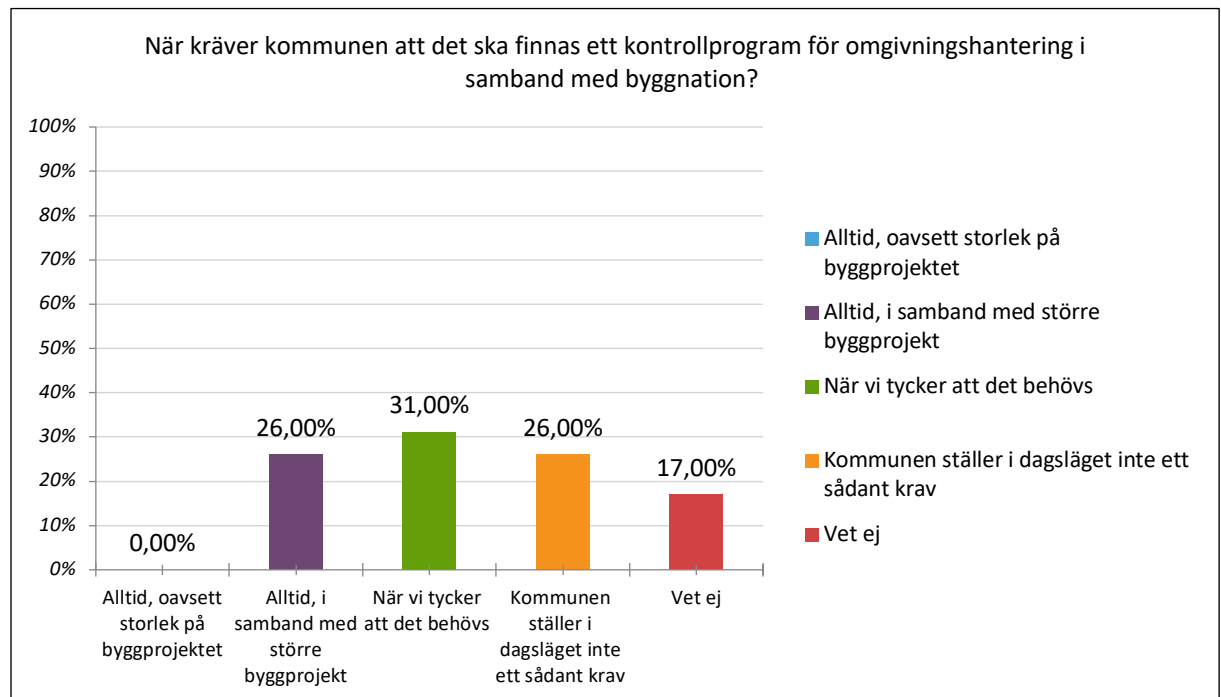
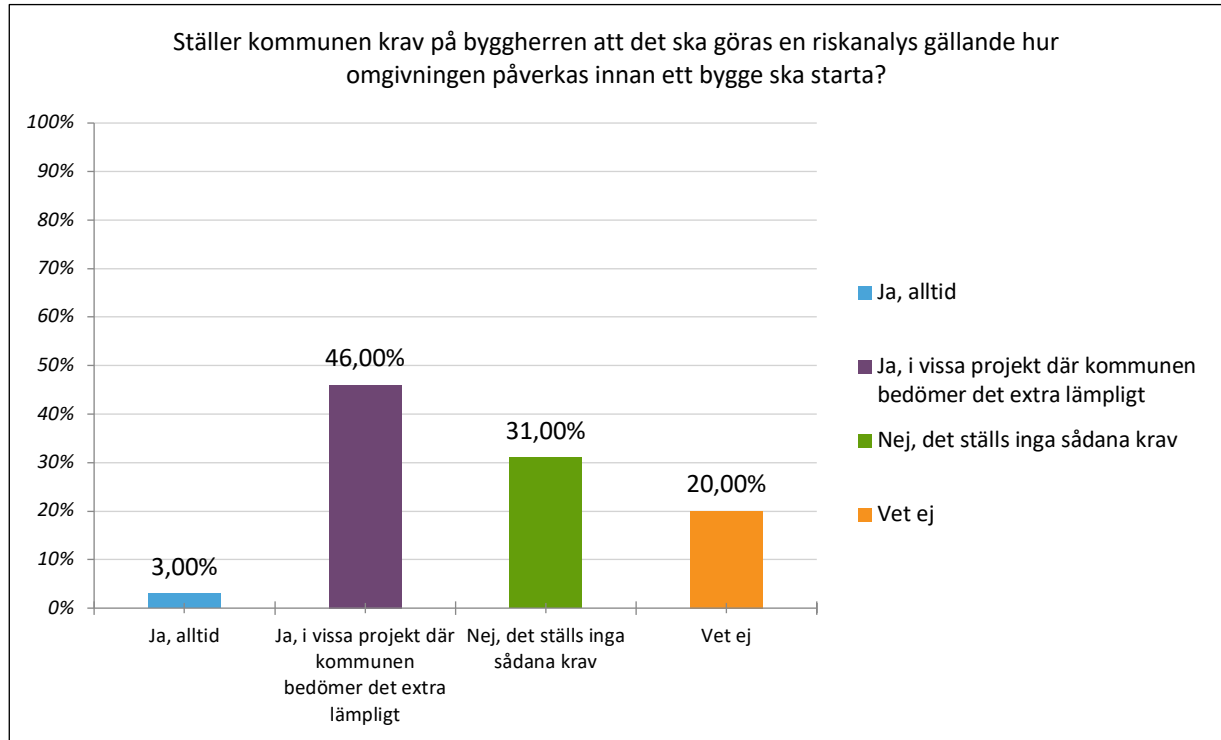
Cirka hälften av respondenterna hävdar att det i framtiden blir allt viktigare för kommunerna att arbeta med att informera boende och omkringliggande företag när det gäller byggprojekt. Närmare åtta av tio (79 %) upplever också att klagomål ökar i samband med byggprojekt.

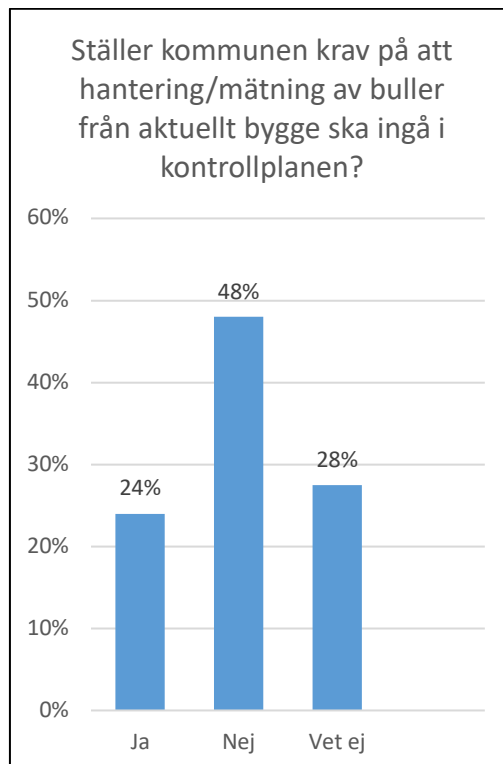
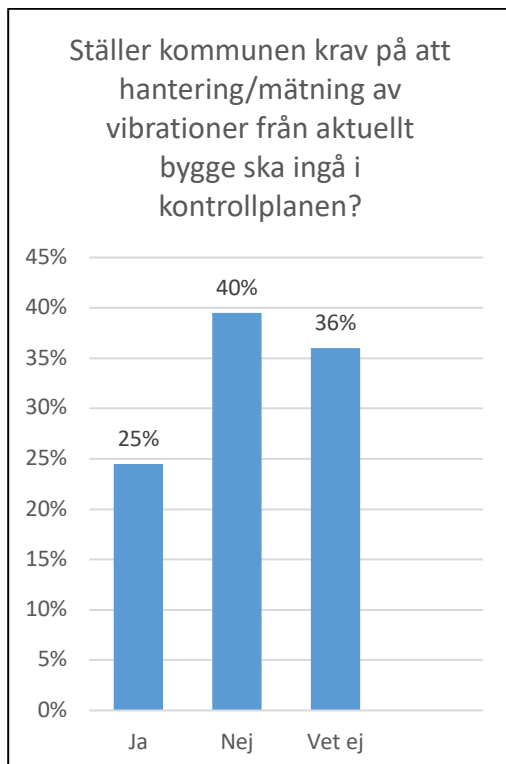
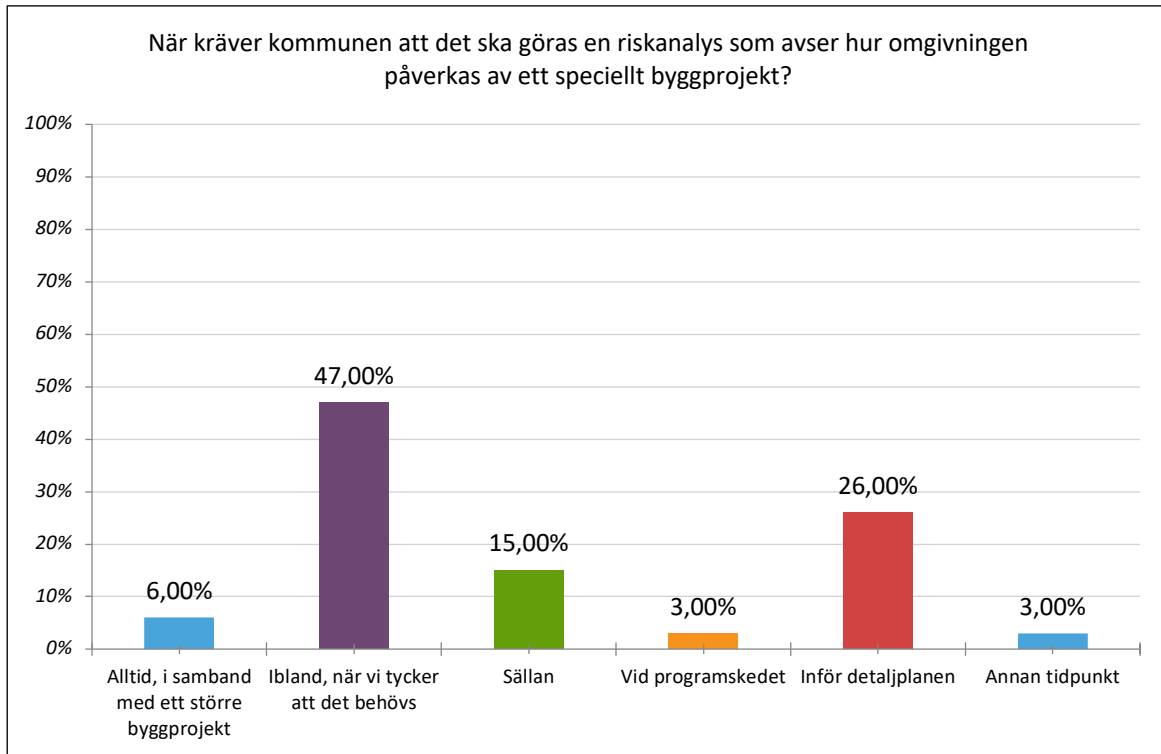

Kommunernas krav på riskanalys och hantering av omgivningspåverkan

Ungefär tre av tio, 31 %, uppger att kommunen inte ställer några krav på byggherren vad gäller riskanalys för hur omgivningen påverkas innan ett bygge ska starta. Bara 3 % uppger att kommunen alltid ställer detta krav. 26 % uppger dock att kommunen kräver att det ska finnas ett kontrollprogram för omgivningshantering i samband med ett större byggprojekt.

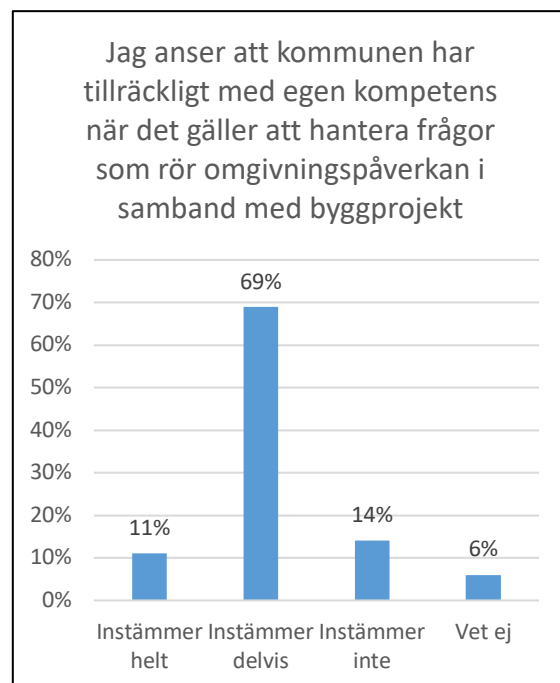
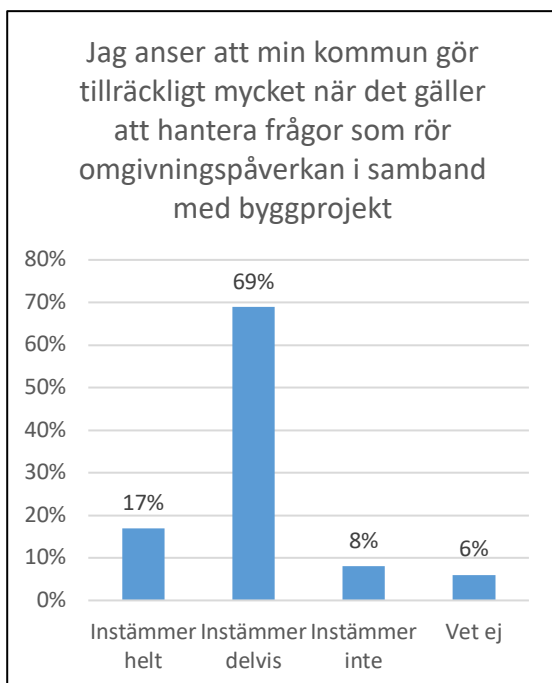
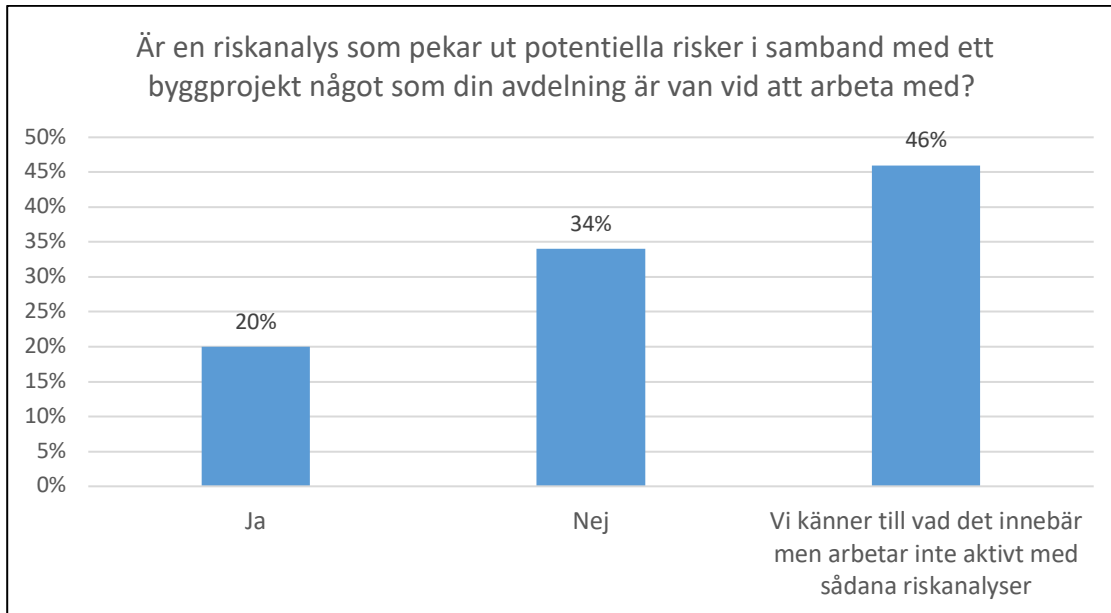

Risikanalyt

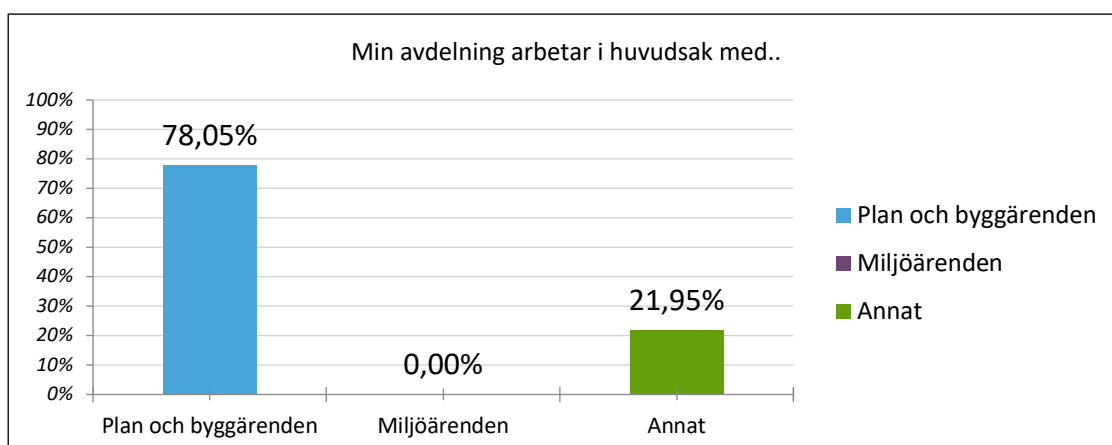
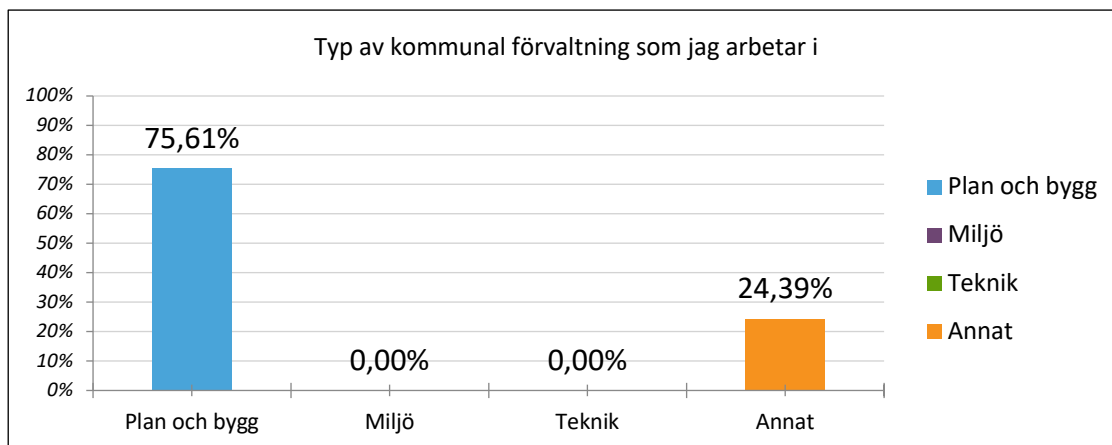
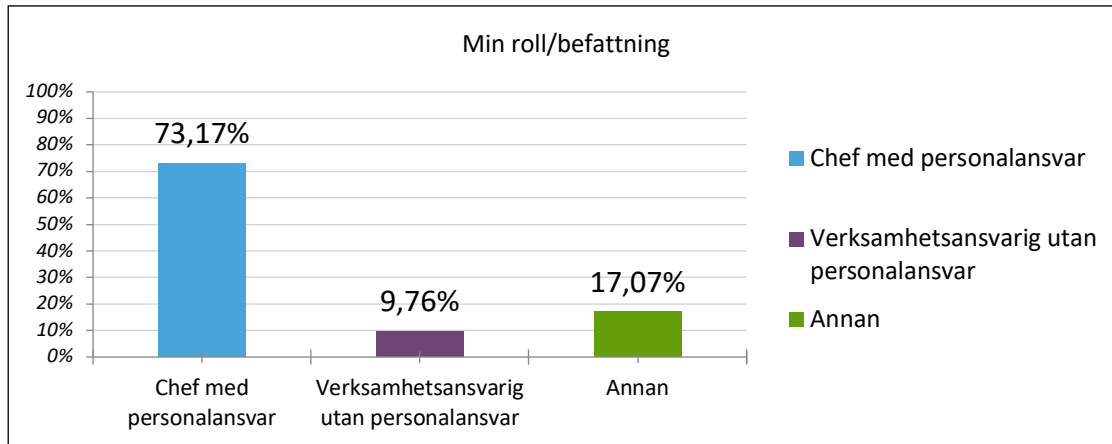
Vad gäller riskanalys för omgivningspåverkan i samband med ett byggprojekt uppger cirka tre av tio, 34 %, att det är något som de inte är vana att arbeta med. Samtidigt är respondenterna medvetna om vad en riskanalys innebär, men jobbar inte aktivt med det.

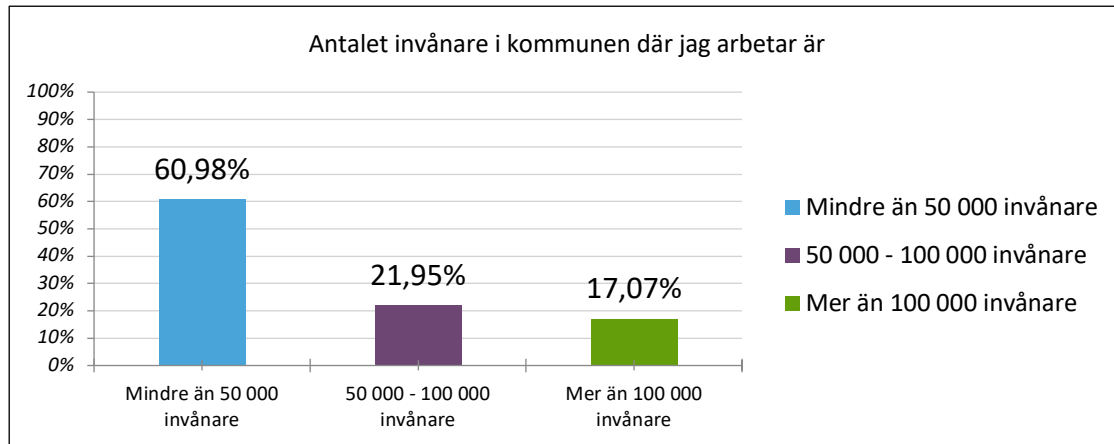
Majoriteten av respondenterna anser att kommunen har tillräckligt med egen kompetens när det gäller att hantera frågor som rör omgivningspåverkan.

Om respondenterna

Respondenterna i denna undersökning har utgjorts av chefer på bygglovsavdelningar runt om i landet. Största andel av respondenterna (73,17%) är chefer med personalansvar. Avdelningarna jobbar i huvudsak med plan och byggärenden och majoriteten jobbar i plan och bygg förvaltning (75,61%).

Kontaktuppgifter

Vid frågor om rapporten och för att komma i kontakt med Bergsäkers vd Jörgen Sigvardsson, kontakta Johan Andreasson, ANPR, på telefon 070-510 15 40 eller mejl johan.andreasson@anpr.se